

Ji Omura
-projekt-

**Uchwała nr
Rady Powiatu Stargardzkiego
z dnia**

**w sprawie przyjęcia Planu Rozwoju Kształcenia Ustawicznego w Branżach
Kluczowych dla Powiatu Stargardzkiego na rok 2020**

Na podstawie art. 12 pkt 9 ca ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2019 r. poz. 511 zpóźn. zm.) oraz art. 19 pkt 3a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2019 r. poz. 1295) Rada Powiatu uchwała, co następuje:

- § 1. Przyjmuje się Plan Rozwoju Kształcenia Ustawicznego w Branżach Kluczowych dla Powiatu Stargardzkiego na rok 2020, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Stargardzkiego.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

“Pod względem formalno-prawnym
bez zastrzeżeń”
RADCA PRAWNY
Robert Janik

Michał Anuszyński

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 12 pkt 9 ca ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatu do wyłącznej kompetencji Rady Powiatu należy podejmowanie programów rozwoju w trybie określonym w przepisach o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, które stanowią, iż program rozwoju opracowany przez właściwy zarząd powiatu jest przyjmowany przez radę powiatu w drodze uchwały.

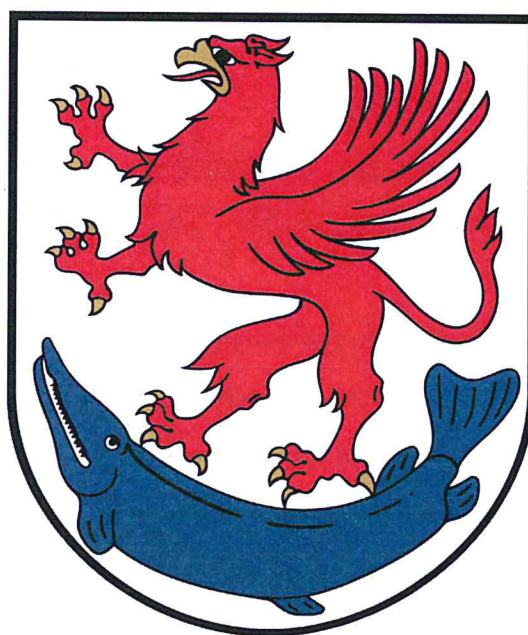
Na podstawie rozporządzenia w sprawie szczegółowych warunków realizacji oraz trybu i sposobów prowadzenia usług rynku pracy z dnia 14 maja 2014 (Dz. U. 2014 poz. 667), w ramach realizacji usługi organizacji szkoleń dla osób bezrobotnych, powiatowe urzędy pracy sporządzają listę zawodów i specjalności, z uwzględnieniem kwalifikacji umiejętności zawodowych, na które istnieje zapotrzebowanie na lokalnym rynku pracy, zgodnie z klasyfikacją zawodów i specjalności, z wykorzystaniem:

- 1) strategii rozwoju województwa,
- 2) wyników analiz ofert pracy zgłaszanych przez pracodawców krajowych oraz informacji o wolnych miejscach pracy zamieszczanych w prasie i Internecie,
- 3) wyników analiz i prognoz rynku pracy oraz badań popytu na pracę, kwalifikacje i umiejętności zawodowe, w tym monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych, prowadzonych przez samorząd województwa i samorząd powiatu,
- 4) zgłoszeń pracodawców, organizacji pracodawców i organizacji związkowych.

Zgodnie z Kierunkowymi wytycznymi dla urzędów pracy (Krajowy Fundusz Szkoleniowy w roku 2020 Kierunkowe wytyczne dla urzędów pracy, grudzień 2019 roku) urząd pracy przygotowując się do ogłoszenia naboru w ramach priorytetów powinien określić jakie obszary czy branże działające na jego terenie uważa za wymagające szczególnego wsparcia w postaci różnego typu szkoleń. Określenie branż musi odbywać się na podstawie wybranych dokumentów strategicznych czy planów rozwoju, a informacja o wybranych dokumentach i o możliwościach ich pozyskania powinna zostać opublikowana razem z informacjami o warunkach i zasadach naboru wniosków.

W związku z powyższym konieczne jest określenie branż kluczowych dla rozwoju Powiatu Stargardzkiego, co zostało zawarte w niniejszym dokumencie.

Wicestarosta

Joanna Tomczak

**PLAN ROZWOJU KSZTAŁCENIA
USTAWICZNEGO W BRANŻACH
KLUCZOWYCH
DLA POWIATU STARGARDZKIEGO
NA ROK 2020**

Spis treści:

1. Wprowadzenie	.....	3-6
2. Rynek pracy powiatu stargardzkiego	.....	6-16
1) Struktura bezrobocia w powiecie stargardzkim	.....	6-11
2) Zapotrzebowanie na pracowników na terenie powiatu stargardzkiego	.....	12-14
3) Potencjał gospodarczy powiatu stargardzkiego	.....	14-16
3. Kształcenie zawodowe i ustawiczne na terenie powiatu stargardzkiego	.....	16-20
1) Szkoły i kierunki kształcenia zawodowego w powiecie stargardzkim zgodne z klasyfikacją zawodów szkolnictwa branżowego	.....	16-17
2) Kształcenie ustawiczne realizowane przez PUP na terenie powiatu stargardzkiego	.....	18-20
4. Inteligentne Specjalizacje Województwa Zachodniopomorskiego	.....	20-23
5. Barometr zawodów dla powiatu stargardzkiego	.....	23-25
6. Charakterystyka przedsiębiorców i prowadzonych działalności na terenie powiatu stargardzkiego	.....	26
7. Wyznaczenie kluczowych branż dla powiatu stargardzkiego na rok 2020	.....	26-27

1. WPROWADZENIE

Niniejszy plan powstał w oparciu o Strategię rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030¹, Strategię Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 oraz Regionalną Strategię Rozwoju Inteligentnych Specjalizacji Województwa Zachodniopomorskiego 2020+, a także analizy i badania regionalne i lokalne. Stanowi podstawę kształcenia ustawicznego w powiecie stargardzkim, w branżach kluczowych dla rozwoju powiatu. Jest to dokument bazowy do podejmowania działań na rzecz podnoszenia kwalifikacji i kompetencji mieszkańców powiatu, zarówno na poziomie szkolnictwa zawodowego realizowanego w sieci powiatowych szkół publicznych jak i zadań realizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Stargardzie.

„Dynamika zmian w otaczającym świecie wymusza zmiany tradycyjnych modeli nauczania. Obecnie wiedza i kompetencje nabyte w procesie edukacji dezaktualizują się w szybkim tempie. Na to nakłada się długi proces nauczania. Nierzadko, od momentu rozpoczęcia edukacji przez przyszłego pracownika do momentu jej zakończenia, potrzeby pracodawców zmieniają się, co w konsekwencji powoduje niedopasowanie kompetencyjne, tak często zauważane przez pracodawców. Stąd konieczne jest zwiększenie zaangażowania pracodawców w proces podnoszenia swoich kompetencji i swoich pracowników oraz wspierania idei uczenia się przez całe życie. Rozwiązaniem jest rozwijanie i wspieranie przez państwo krótkich form uczenia się, które w krótkim czasie uzupełniają lub aktualizują wiedzę i umiejętności osób, które zakończyły formalny proces edukacji. Proces zdobywania przez osoby dorosłe nowych kwalifikacji nabierze rozmachu również w wyniku rosnącej cyfryzacji procesów zachodzących w przedsiębiorstwach. Według badań OECD² w Polsce średnio połowa zawodów jest zagrożona zjawiskiem automatyzacji. Skala automatyzacji przełoży się na potrzebę obsłużenia gigantycznego popytu na zdobywanie nowych kwalifikacji przez osoby dorosłe oraz zwiększonego nacisku na zmiany w procesach edukacji młodzieży, w szczególności w obszarze szkolnictwa branżowego.

W Polsce wyzwaniem jest podniesienie wskaźników udziału dzieci we wczesnej opiece i edukacji w wieku do 3 lat oraz uczenia się dorosłych. W obszarze edukacji formalnej, w szkołach i na uczelniach, Polska ma wciąż wiele do zrobienia, mimo niewątpliwych osiągnięć poczynionych w ostatnich latach. Wyniki badań kompetencji polskich 15-letnich uczniów

¹ Strategia rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030, Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, W-wa 2020 r.

² OECD Social, Employment and Migration Working Papers No. 202, Automation, skills use and training

(Programme for International Student Assessment w skr. PISA) są na tle OECD, a zwłaszcza UE, umiarkowanie pozytywne. Problemem jest to, że podobnych osiągnięć nie mieli już uczniowie z kolejnych roczników. Badanie PIAAC Międzynarodowe Badanie Kompetencji Osób Dorosłych (ang. the Programme for the International Assessment of Adult) pokazuje, że brak tej transmisji sięga dalej – do kolejno następujących grup wiekowych osób dorosłych. O ile średnia umiejętności podstawowych 15-latków w Polsce w trzech dziedzinach (rozumienie testów, zjawisk przyrodniczych i myślenia matematycznego) jest istotnie wyższa od średniej w OECD i UE (mimo spadku wyników w latach 2012-2015), to już w najmłodszej grupie objętej badaniem PIAAC, tj. 16-24 latków, nie ma już tak istotnej przewagi w myśleniu matematycznym. Co więcej, wyniki każdej następnej grupy wiekowej są niższe lub co najwyżej zbliżone do średniej OECD (niższe wyniki są zwłaszcza w myśleniu matematycznym). Tak więc przewaga widoczna wśród 15-latków zmniejsza się już wśród starszej młodzieży a traci się wśród osób dorosłych – zwłaszcza starszych. Dla edukacji szkolnej jest to istotna diagnoza, gdyż jej zasadniczym celem jest dobre przygotowanie do dorosłego życia, a nie tylko do zdobywania dobrych ocen w szkole. W związku z tym, jednym z podstawowych wyzwań edukacji formalnej pozostaje jej jakość w odniesieniu do wszystkich uczniów oraz trwałość jej efektów na dalszych etapach życia osób dorosłych. Osiągnięcie trwałego wzrostu gospodarczego opartego coraz silniej na wiedzy, danych i doskonałości organizacyjnej wymaga kontynuacji prowadzonych działań w systemie edukacji, polegających na kształtowaniu kompetencji sprzyjających innowacyjności. Nauczanie kompetencji proinnowacyjnych obejmuje umiejętność zarządzania ryzykiem i eksperymentowania. Należy również rozwijać w uczniach umiejętność wykorzystywania nabytej wiedzy w praktyce. Wśród kompetencji proinnowacyjnych uczniów, które powinny być rozwijane można wyróżnić: rozwiązywanie problemów, kreatywność, myślenie niezależne, podejmowanie decyzji, zarządzanie zmianą, współpraca. Kompetencje te powinny być rozwijane w ramach określonych w podstawie programowej przedmiotów nauczania. W procesie edukacyjnym wspierane powinny być inicjatywy promujące łączenie wiedzy i umiejętności z różnych dziedzin nauki i sfer aktywności. Zmiany w systemie edukacji powinny polegać na szerszym zastosowaniu aktywizujących metod nauczania, nieograniczonych do słuchania wykładów nauczycieli i polegających m.in. na wzajemnym uczeniu się i pracy w grupie, rozwiązywaniu problemów, odpowiednim zadawaniu pytań, uczeniu się praktycznym w toku wspólnej lub indywidualnej realizacji projektów. Powszechniejsze stosowanie takich metod powinno lepiej

przygotowywać dzieci i młodzież do radzenia sobie w różnych sytuacjach po opuszczeniu szkoły, w tym do aktywnego uczenia się przez całe życie. Aktywizujące nauczanie wymaga odpowiedniego przygotowania nauczycieli, dokonania zmian w systemie kształcenia i doskonalenia nauczycieli. Polscy pracodawcy wymieniają trudność znalezienia pracowników o potrzebnych im kompetencjach jako jedną z głównych barier rozwoju swoich firm, choć z drugiej strony pracodawcy nie mogą oczekiwać, że zadaniem systemu edukacji będzie przygotowywanie pracowników do pracy w konkretnym przedsiębiorstwie lub organizacji – niezbędny jest udział samych pracodawców w przygotowaniu pracowników do konkretnych ról zawodowych. Dlatego niewątpliwym sukcesem ilościowym polskiego szkolnictwa – w edukacji szkolnej i kształceniu wyższym – trzeba zamienić na sukces jakościowy, stawiając przede wszystkim na kształcenie na wszystkich etapach edukacyjnych umiejętności uniwersalnych (kompetencji kluczowych), które następnie można rozwijać i uzupełniać o kompetencje specjalistyczne w ciągu całego życia.

Aby zapobiegać zjawisku niedopasowania kompetencji należy zwiększyć inwestycje w kapitał ludzki, a także wprowadzić zmiany w systemie kształcenia zawodowego, które m.in. zapewniałyby odpowiednią ilość praktyk zawodowych, kształcenie w zawodach potrzebnych i obecnych na rynku pracy oraz szersze włączenie pracodawców w proces kształcenia zawodowego. Warto rozważyć dalsze działania mające na celu wzmocnienie udziału pracodawców w kształceniu zawodowym młodzieży, np. w oparciu o doświadczenia zagraniczne (m.in. system dualny).

W przypadku osób dorosłych ważne jest upowszechnienie krótkich i elastycznych form kształcenia, łączonych modułowo, gdy zachodzi potrzeba dłuższej nauki, zapewniających uaktualnienie lub uzupełnienie kompetencji zgodnie z oczekiwaniami rynku pracy. Edukacja dorosłych oparta na wzorach wykładowych zaczerpniętych ze szkół i uczelni nie przyciąga dorosłych zaangażowanych w sprawy zawodowe, rodzinne i społeczne. Dorosli mogą częściej uczestniczyć w edukacji jeśli będzie ona organizowana bliżej środowisk, w których funkcjonują i będzie miała czytelny związek z praktyką ważną dla dorosłych. Zatem podstawą zmieniającej się edukacji dorosłych powinny być zorganizowane formy uczenia się w miejscu pracy lub w ścisłym związku z pracą oraz w środowiskach lokalnych i innych środowiskach ważnych dla dorosłych (uczenie w tych środowiskach także powinno mieć związek z praktyką działań społecznych). Kursy, studia, wykłady, lekcje, seminaria, konferencje i inne podobne formy oparte na wykładach powinny jedynie uzupełniać tak rozumianą edukację dorosłych,

a nie tworzyć jej podstawową część. W przypadku osób dorosłych mających największe potrzeby w zakresie umiejętności warto promować europejski model uzgodniony w zaleceniu Rady UE z grudnia 2016 r. w sprawie ścieżek poprawy umiejętności dorosłych (Upskilling Pathways). Państwa europejskie uzgodniły, że model ten powinien opierać się na trzech krokach: (1) ocenie stanu umiejętności (w szczególności chodzi tu o indywidualną ocenę); (2) elastycznym dostosowaniu oferty edukacyjnej do tego ocenionego stanu, z uwzględnieniem faktu, że większość dorosłych nie ma czasu na długie formy wykładowe organizowane w godzinach pracy (w tradycyjnych formach edukacji dorosłych postępuje się zwykle odwrotnie); (3) stosowaniu walidacji, tj. uznawania umiejętności nabytych poza systemem edukacji, w toku doświadczenia zawodowego, społecznego i osobistego. Szersze stosowanie tego modelu wymaga przede wszystkim bardziej otwartego dostępu dorosłych do usług doradztwa zawodowego i edukacyjnego. Należy również podjąć działania na rzecz zwiększenia skłonności pracodawców do inwestowania w podnoszenie kwalifikacji pracowników, wykorzystując w tym celu różnego rodzaju instrumenty publiczne (m. in. środki finansowe Krajowego Funduszu Szkoleniowego lub podmiotowych systemów finansowania, czy instrumenty zwiększające przepływ informacji od pracodawców do instytucji edukacyjnych na temat ich zapotrzebowania na kompetencje), a także na rzecz wzrostu świadomości na temat korzyści z przygotowania pracowników zgodnie z potrzebami pracodawców.”³

2. RYNEK PRACY POWIATU STARGARDZKIEGO

1) Struktura bezrobocia w powiecie stargardzkim

Stopa bezrobocia w powiecie stargardzkim zgodnie ze stanem na 31 grudnia 2018 roku wyniosła 8%, zatem w odniesieniu do sytuacji z grudnia 2017 roku nastąpił spadek stopy bezrobocia o 1%. W grudniu 2018 r. w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Stargardzie zarejestrowanych było 2 950 osób bezrobotnych. W porównaniu z liczbą osób bezrobotnych odnotowaną w grudniu 2017 roku nastąpił spadek liczby osób bezrobotnych o 317 osób. Stan na 31 grudnia 2019 r. wynosił 2827 osób bezrobotnych, z czego 1721 stanowiły kobiety. Tendencja spadku stopy bezrobocia utrzymuje się, choć na przestrzeni ostatnich trzech lat dynamika jest zauważalnie mniejsza.

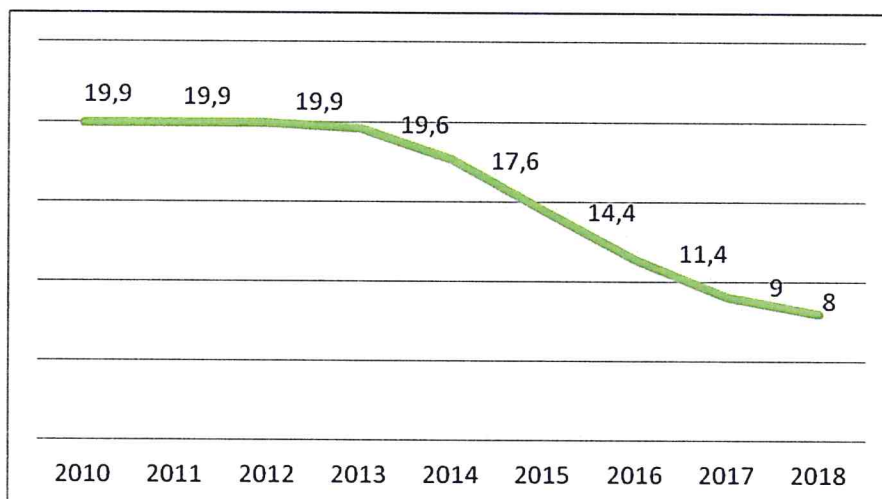
---

³ Strategia rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030, Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, W-wa 2020 r.

Wykres nr 1

Stopa bezrobocia w powiecie stargardzki w latach 2010 – 2018 (%)

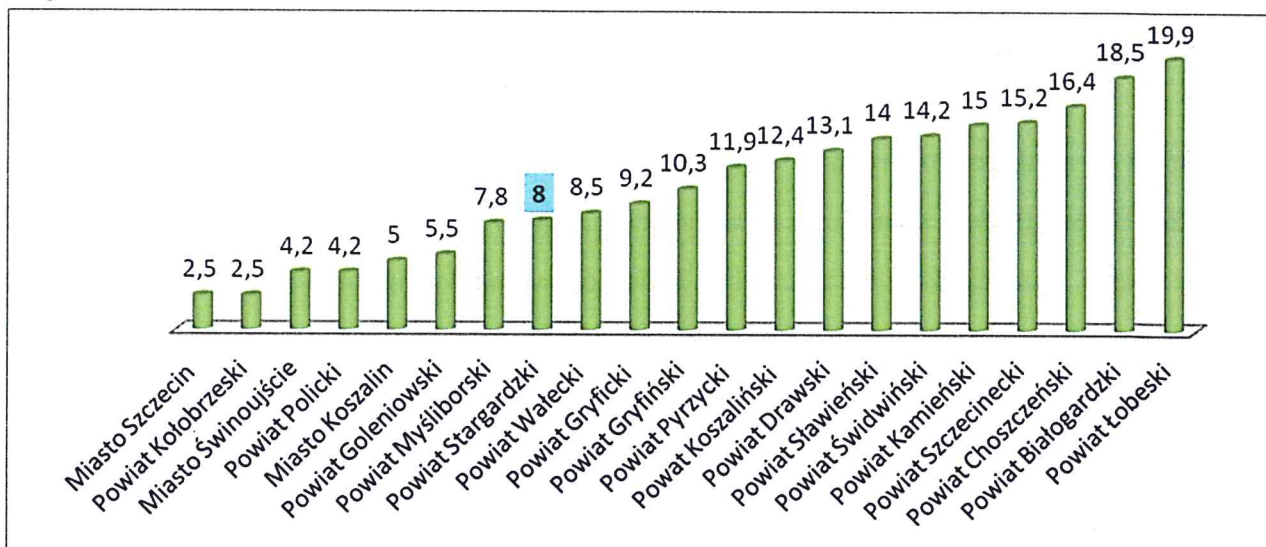

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane zastane PUP w Stargardzie

Stopa bezrobocia w województwie zachodniopomorskim w grudniu 2018 roku wyniosła 7,4%. Na tle pozostałych powiatów województwa zachodniopomorskiego powiat stargardzki plasuje się na 8 miejscu pod względem najniższej stopy bezrobocia.

Wykres nr 2

Stopa bezrobocia w powiatach woj. zachodniopomorskiego – stan na grudzień 2018 roku (%)

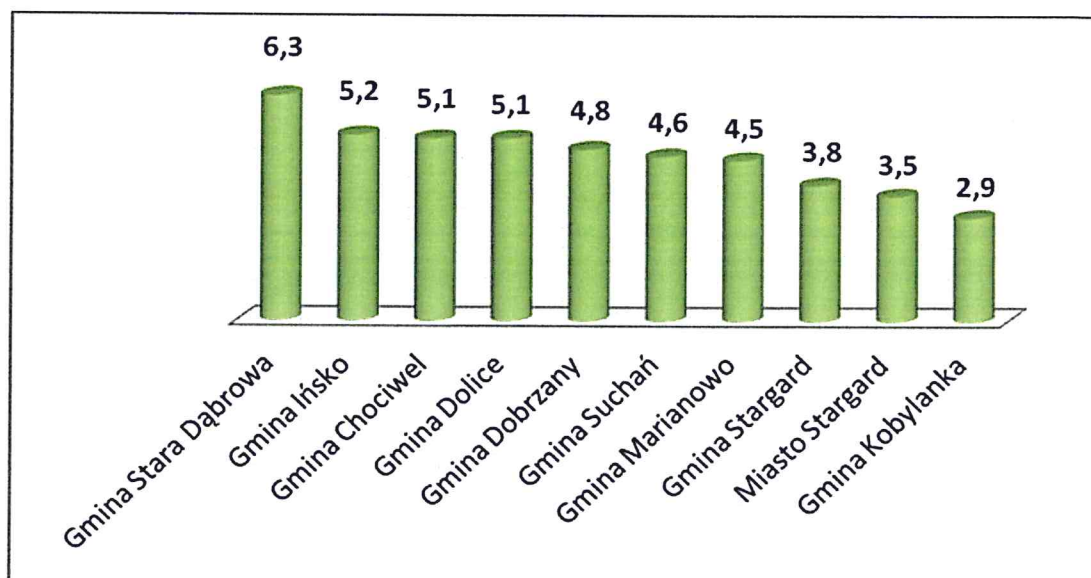

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane zastane WUP w Szczecinie

W powiecie stargardzkim, według stanu na 31 grudnia 2018 roku najwyższy wskaźnik bezrobocia odnotowano w gminie Stara Dąbrowa (6,3%), a najniższy w gminie Kobylanka (2,9%).

Wykres nr 3

Stopa bezrobocia w gminach powiatu stargardzkiego – stan na grudzień 2018 roku (%)

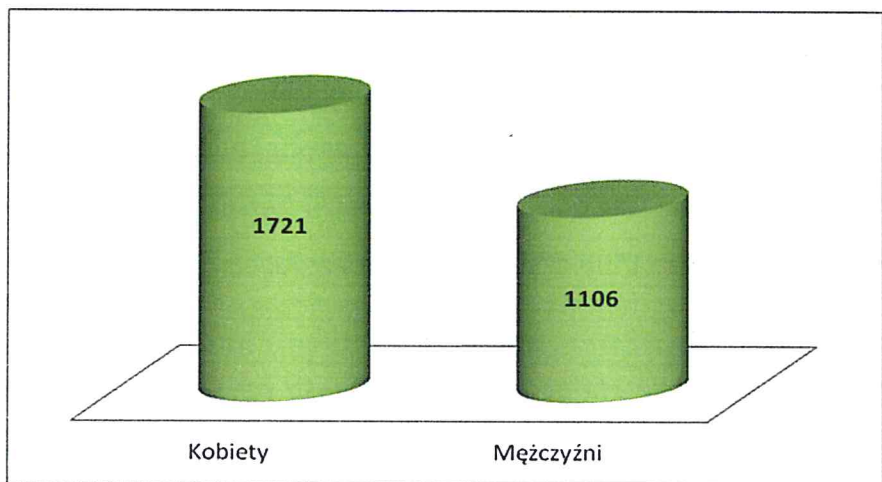
Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane zastane PUP w Stargardzie

Struktura bezrobocia w powiecie stargardzkim wskazuje na cechy stanowiące potencjał rozwojowy powiatu (np. liczna grupa osób w wieku produkcyjnym) oraz takie, które stanowią zagrożenia dla jego zrównoważonego rozwoju (np. niskie kwalifikacje i staż zawodowy osób bezrobotnych).

Fakt, iż w grudniu 2019 roku w ewidencji PUP widniało 2 827 osób bezrobotnych, w tym 1 721 kobiet (61%). Może to świadczyć o mniejszej aktywności zawodowej kobiet, jak również o konieczności aktualizacji lub dostosowania kompetencji zawodowych kobiet wracających na rynek pracy po okresach wyłączenia (opieka nad dziećmi, osobami zależnymi).

Wykres nr 4

Osoby bezrobotne w powiecie stargardzkim ze względu na płeć – stan na 31 grudnia 2019 roku

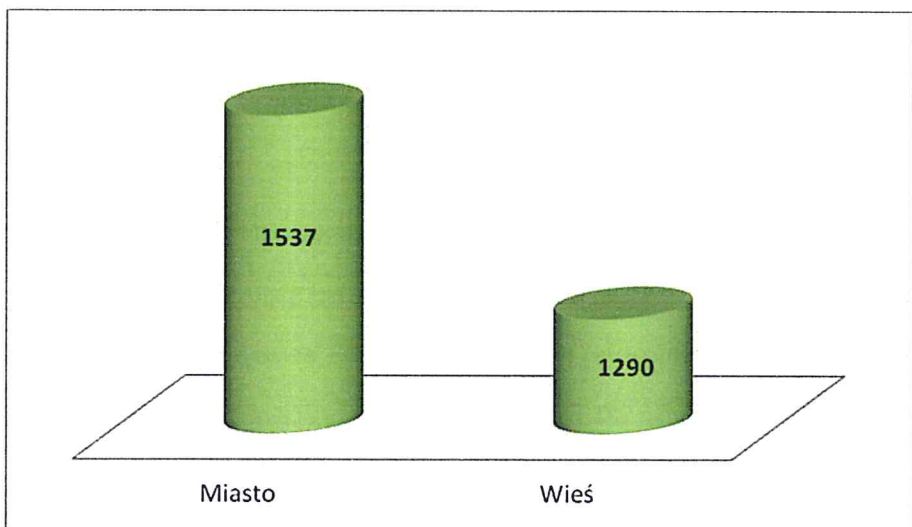

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane zastane PUP w Stargardzie

W strukturze bezrobocia obejmującej miejsce zamieszkania proporcje miasto/wieś są wyrównane. W ewidencji PUP w grudniu 2019 roku zarejestrowanych było 1 537 osób bezrobotnych zamieszkujących tereny miejskie (54,4%) oraz 1 290 osób bezrobotnych zamieszkujących tereny wiejskie (45,6%).

Wykres nr 5

Osoby bezrobotne w powiecie stargardzkim ze względu na miejsce zamieszkania – stan na 31 grudnia 2019 roku

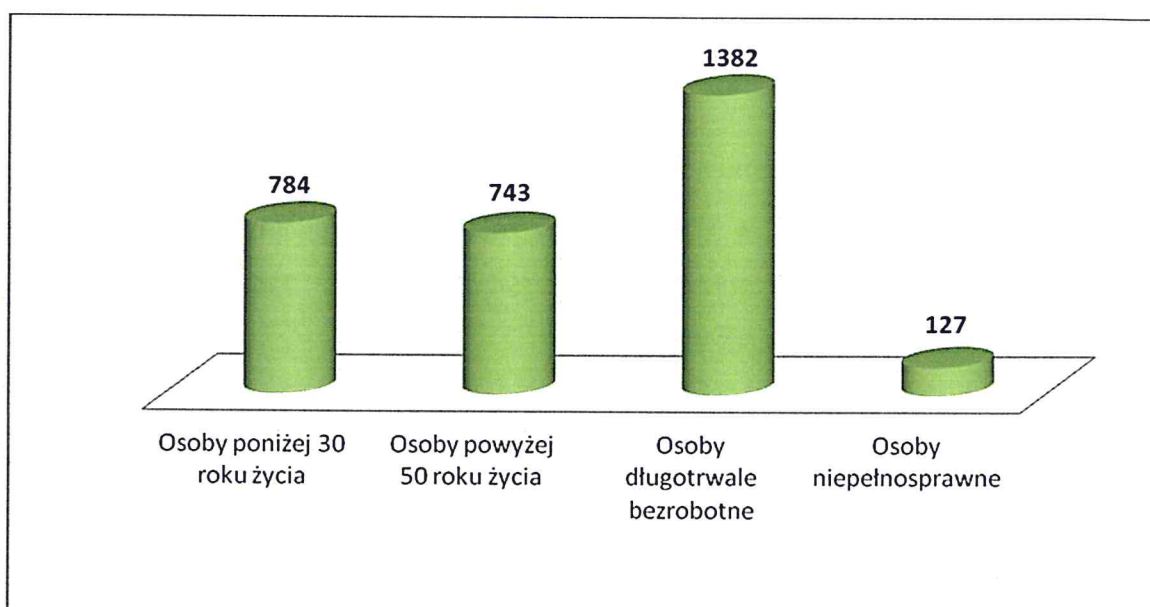

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane zastane PUP w Stargardzie

Ze względu na wiek w grudniu 2019 roku osoby bezrobotne poniżej 30 roku życia stanowiły 27,7% ogółu osób bezrobotnych (784) natomiast osoby po 50 roku życia 26,3% ogółu bezrobotnych (743). Wraz z pozostałą grupą osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym stanowią ogromny potencjał ludzki do zagospodarowania przez lokalny rynek pracy dla pracodawców. Wciąż wysoki wskaźnik odnotowuje się dla osób długotrwale bezrobotnych. Stanowią one ponad 48,9% ogółu osób zarejestrowanych (1 382), co może wskazywać na tendencję braku aktywności zawodowej wśród osób bezrobotnych, często związanej z procesem nabytej bezradności i/lub dziedzicznego bezrobocia.

Wykres nr 6

Osoby bezrobotne w powiecie stargardzkim ze względu na szczególną sytuację na rynku pracy – stan na 31 grudnia 2019 roku

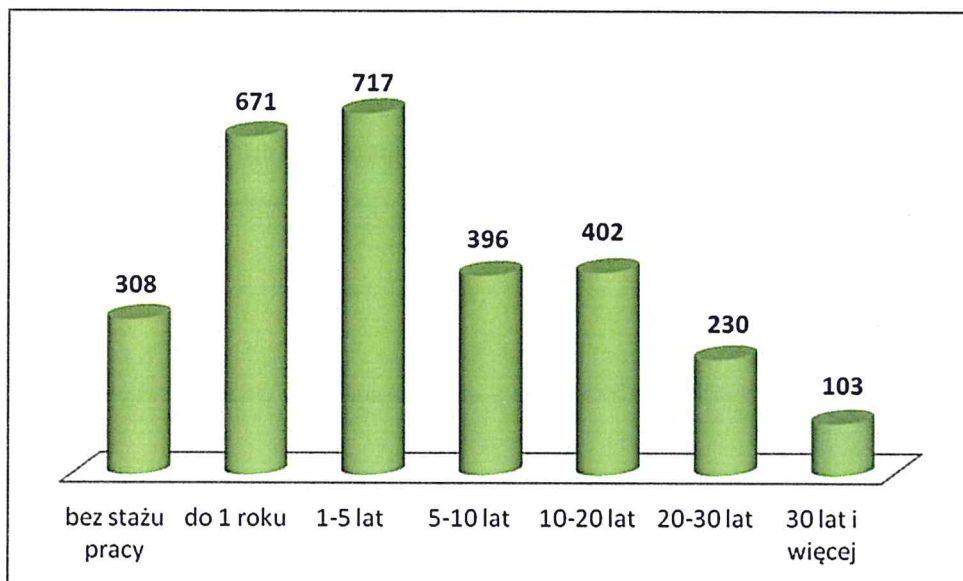

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane zastane PUP w Stargardzie

W kategorii czasu pozostawania bez pracy w ewidencji PUP w grudniu 2019 roku odnotowano najwięcej, bo aż 717 osób z miały stażem od 1 do 5 lat (25,4%) oraz 671 osób ze stażem do 1 roku (23,7%). Najmniej natomiast, bo 103 osoby posiadały staż 30 lat i więcej (3,6%), a 230 osób staż od 20 do 30 lat (8,1%). Świadczyć to może o małej aktywności zawodowej osób bezrobotnych.

Wykres nr 7

Osoby bezrobotne w powiecie stargardzkim ze względu na staż pracy – stan na 31 grudnia 2019 roku

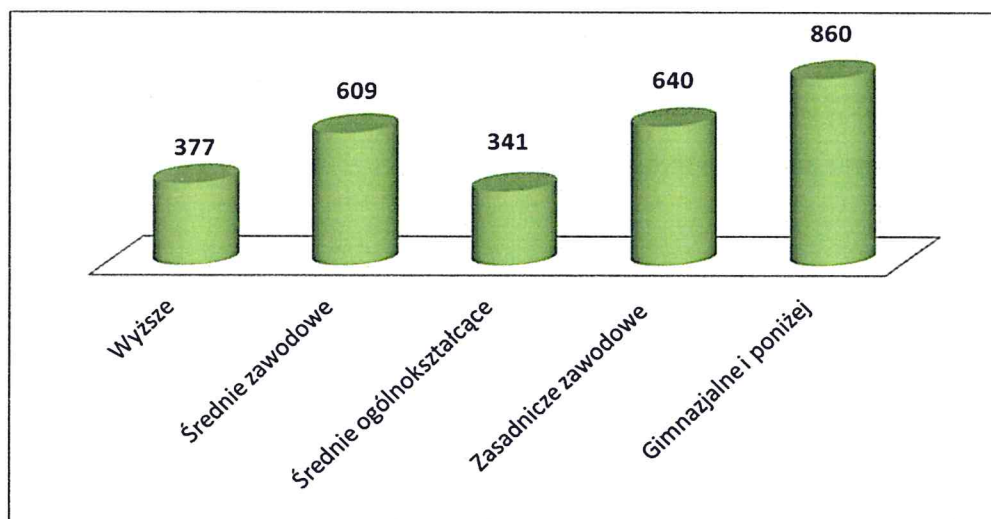

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane zastane PUP w Stargardzie

W kontekście wykształcenia najczęściej, bo 860 osób bezrobotnych zarejestrowanych posiadało wykształcenie gimnazjalne i poniżej (30,4%), natomiast najmniej bo 377 osób bezrobotnych posiadało wykształcenie wyższe (13,3%). Poziom wykształcenia osób rejestrujących się w PUP świadczy o przewadze niskich kompetencji osób bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych.

Wykres nr 8

Osoby bezrobotne w powiecie stargardzkim ze względu na wykształcenie – stan na 31 grudnia 2019 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane zastane PUP w Stargardzie

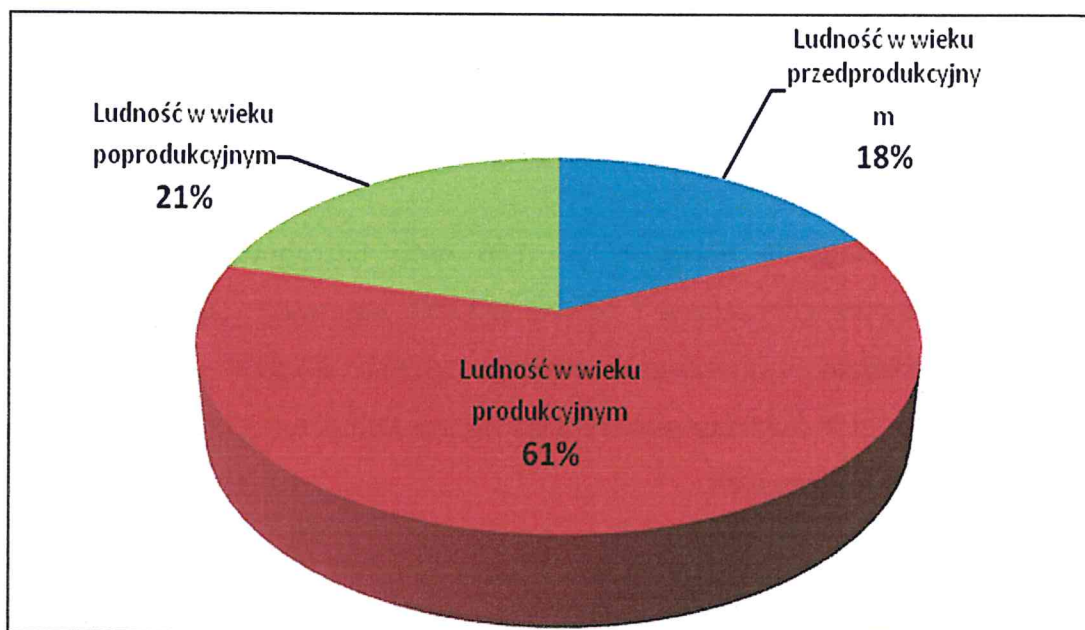
2) Zapotrzebowanie na pracowników na terenie powiatu stargardzkiego

Teren powiatu stargardzkiego w 2018 roku zamieszkiwało 120 112 osób, w tym 61 272 kobiet (51%) i 58 840 mężczyzn (49%), w tym obszary miejskie 76 817 osób (64%), natomiast tereny wiejskie 43 295 osób (36%).

W kontekście ekonomicznych grup wiekowych najliczniej reprezentowaną w 2018 roku grupą ludności były osoby w wieku produkcyjnym, które stanowiły 61% ogółu populacji (73 640 osób).

Wykres nr 9

Struktura ludności powiatu stargardzkiego wg ekonomicznych grup wieku – stan na grudzień 2018 roku (%)

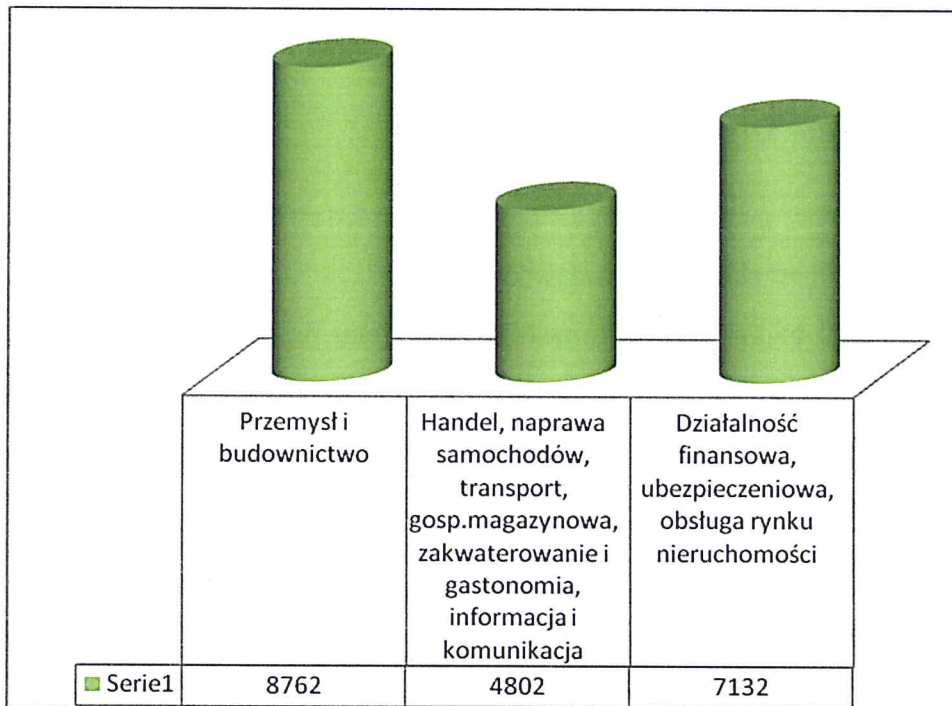
Źródło: Rocznik statystyczny województwa zachodniopomorskiego 2019

Osoby w wieku produkcyjnym to w 54% mężczyźni (39 763) oraz w 46% kobiety (33 877) zamieszkujące terenu wiejskie i miejskie powiatu.

Jak wynika z danych GUS w 2018 roku na terenie powiatu pracowało 21 928 osób, w tym 11 040 kobiet (51%) i 10 888 mężczyzn (49%), z czego znaczną część stanowiły osoby zatrudnione w sektorze prywatnym.

Wykres nr 10

Liczba osób pracujących powiatu stargardzkiego wg ekonomicznych grup wieku w 2018 roku

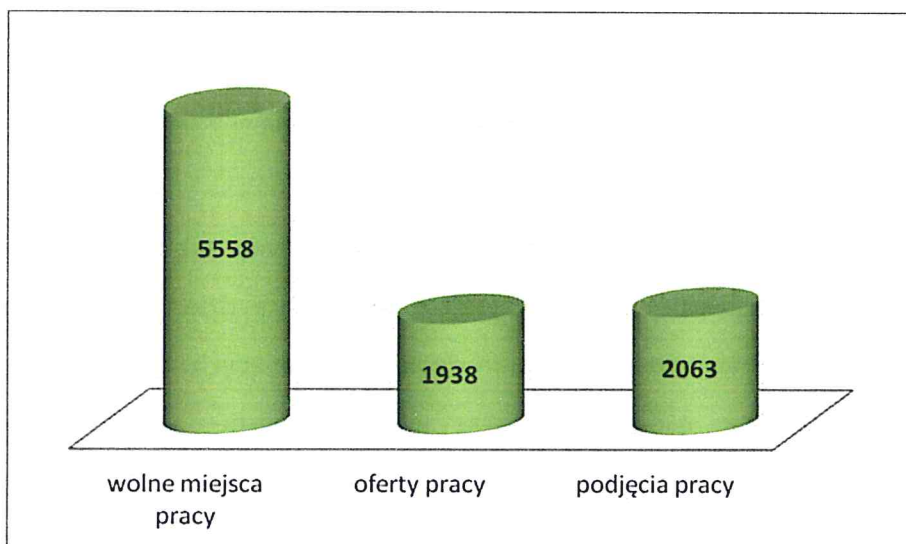

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Rocznik statystyczny województwa zachodniopomorskiego 2019

W 2019 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Stargardzie zgłoszono 5 558 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowego. Pracodawcy z terenu powiatu stargardzkiego złożyli 1 938 ofert pracy (w tym 65 dla osób niepełnosprawnych), natomiast pracę podjęło 2 063 osób bezrobotnych widniejących w ewidencji PUP.

Wykres nr 11

Zgłoszone miejsca pracy, oferty pracy i podjęcia pracy w 2019 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane zastane PUP w Stargardzie

Uzupełnieniem niedoborów kadrowych na stargardzkim rynku pracy byli cudzoziemcy, najczęściej z Ukrainy. W 2019 roku zarejestrowano 1 231 oświadczeń o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcom oraz wydano 1 031 zezwoleń na pracę sezonową cudzoziemca.

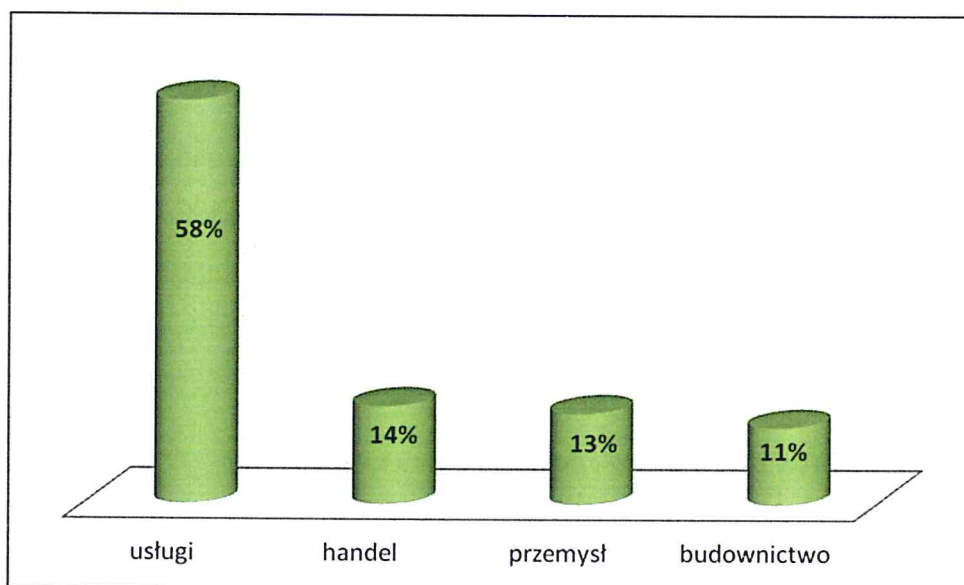
3) Potencjał gospodarczy powiatu stargardzkiego

Potencjał gospodarczy powiatu stargardzkiego ma bezpośredni związek z różnorodnością zakresu działalności i oczekiwań pracodawców.

Zgodnie z wynikami badań prowadzonych w 2019 roku przez Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie⁴ na terenie województwa najwyższa aktywność gospodarcza odnotowana została w obszarze szeroko rozumianych usług (58%), handlu (14%), przemysłu (13%) i budownictwa (11%).

Wykres nr 12

Dominujące obszary aktywności gospodarczej pracodawców woj. zachodniopomorskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Oczekiwania zachodniopomorskich pracodawców w zakresie kompetencji zawodowych absolwentów szkół zawodowych

Na terenie powiatu stargardzkiego sytuacja wygląda podobnie. Jak wynika z danych urzędu statystycznego⁵ na terenie powiatu w rejestrze REGON na dzień 31 grudnia 2018 roku widniało 12 387 podmiotów gospodarki narodowej obejmujących: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości oraz osoby fizyczne prowadzące działalności

⁴ „Oczekiwania zachodniopomorskich pracodawców w zakresie kompetencji zawodowych absolwentów szkół zawodowych”, Wojewódzki Urząd Pracy, Szczecin 2019

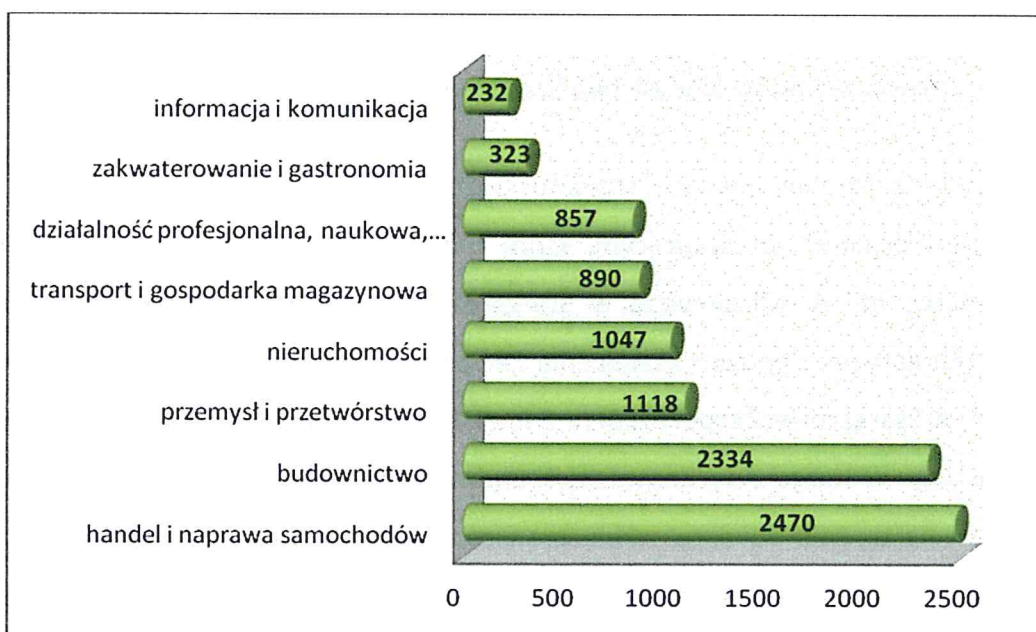
⁵ Rocznik statystyczny województwa zachodniopomorskiego, Główny Urząd Statystyczny, Szczecin 2019

gospodarczą zakwalifikowane do poszczególnych sekcji PKD 2007. Największą grupę stanowiły branże: handel i naprawa pojazdów samochodowych (2 470 podmiotów), budownictwo (2 334 podmioty), przemysł, w tym przetwórstwo przemysłowe (1 118 podmiotów), obsługa rynku nieruchomości (1 047 podmiotów), transport i gospodarka magazynowa (890 podmiotów), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (857 podmiotów), zakwaterowanie i gastronomia (323 podmioty), informacja i komunikacja (232 podmioty).

Wykres nr 13

Dominujące obszary aktywności gospodarczej pracodawców woj. zachodniopomorskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Rocznik statystyczny województwa zachodniopomorskiego

Wskazana grupa podmiotów stanowi ogromny potencjał dla rynku pracy. W samym Mieście Stargard grupę pracodawców stanowią przede wszystkim przedsiębiorstwa z sektora: przemysłu lekkiego, przemysłu spożywczego (cukrowniczy), elektromaszynowego (odlewniczy, produkcja taboru kolejowego), włókienniczego i gumowego. Nie mniejsze znaczenie w strukturze zatrudnienia ma rozwijający się sektor usług, w tym budowlany, drogowy i transportowy, sektor usług bankowych, handlu⁶.

⁶ Wykaz inteligentnych specjalizacji województwa zachodniopomorskiego, Wydział Zarządzania Strategicznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego, Szczecin 2016

Na terenie gmin miejsko-wiejskich i wiejskich powiatu potencjał zatrudnieniowy stwarzają branże z sektora: handlu hurtowego i detalicznego, naprawa samochodów, budownictwa, przetwórstwa spożywczego, transportu i gospodarki magazynowej⁷.

Jako obszar kształtujący obraz pracodawców powiatu stargardzkiego obok sektora prywatnego należy wskazać sektor publiczny reprezentowany przez administrację samorządową szczebla gminnego i powiatowego i podległe temu sektorowi liczne jednostki budżetowe oraz sądy i spółki prawa handlowego.

3. KSZTAŁCENIE ZAWODOWE I USTAWICZNE NA TERENIE POWIATU STARGARDZKIEGO

1) Szkoły i kierunki kształcenia zawodowego w powiecie stargardzkim zgodne z klasyfikacją zawodów szkolnictwa branżowego

W 2019 roku na terenie powiatu stargardzkiego, szkoły publiczne, dla których powiat stargardzki jest organem prowadzącym, które prowadziły swoją działalność to: I Liceum Ogólnokształcące im. A. Mickiewicza w Stargardzie, II Liceum Ogólnokształcące im. C.K. Norwida w Stargardzie, Centrum Kształcenia Zawodowego w Stargardzie, Zespół Szkół nr 1 im. Mieszka I w Stargardzie, Zespół Szkół nr 2 im. M. Kopernika w Stargardzie, Zespół Szkół nr 5 im. T. Tańskiego w Stargardzie, Zespół Szkół Budowlano – Technicznych w Stargardzie.

W 2018 roku na terenie powiatu szkoły branżowe opuściło 138 absolwentów, natomiast licea 471 absolwentów⁸. Są to osoby wchodzące na rynek pracy, posiadające niewielkie doświadczenie zawodowe, stanowiące, po zastosowaniu odpowiednich narzędzi szkoleniowych i aktywizacyjnych kapitał ludzki do zagospodarowania dla lokalnych pracodawców.

Zakres edukacji zawodowej na terenie powiatu obejmuje obszary: branży budowlanej (technik dróg kolejowych i obiektów inżynieryjnych, technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej, technik robót wykończeniowych w budownictwie, technik automatyk sterowania ruchem kolejowym, monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie, monter sieci i instalacji sanitarnych, monter izolacji budowlanych, betoniarz-zbrojarz, murarz-tylnik, elektryk, technik technologii drewna), branży IT (technik informatyk, programista, technik elektronik, technik cyfrowych procesów graficznych,

⁷ Program Rozwoju Powiatu Stargardzkiego na lata 2019-2024

⁸ Rocznik statystyczny województwa zachodniopomorskiego, Główny Urząd Statystyczny, Szczecin 2019

technik mechatronik), logistyki, transportu i spedycja (technik logistyk, technik pojazdów samochodowych, technik mechanizacji rolnictwa i agrotrotoniki, mechanik pojazdów samochodowych, kierowca – mechanik, spedytor, technik obsługi urządzeń dźwigowych, technik mechanik maszyn i urządzeń), sprzedaży (magazynier logistyki, sprzedawca), handlu (technik handlowiec), hotelarstwa i gastronomii (technik hotelarstwa, pracownik obsługi hotelowej, technik żywienia i usług gastronomicznych, technik kelner, kucharz, cukiernik), ekonomii (technik ekonomista), ekonomii i rachunkowości (technik ekonomista, technik rachunkowości).

Nie bez znaczenia jest również bliskość położenia Miasta Szczecin, stanowiącego duże zaplecze edukacyjne dla młodzieży zamieszkujących teren powiatu. Niewielka odległość oraz dobra komunikacja powodują, że młodzież decyduje się na podjęcie nauki poza terenem powiatu, niemniej jednak absolwenci szkół szczecińskich są również potencjałem do zagospodarowania przez pracodawców z terenu powiatu stargardzkiego.

Kierunki kształcenia wyznaczone w powiecie stargardzkim zgodne są z Polskimi Ramami Kwalifikacji⁹ oraz Rozporządzeniem Ministra Edukacji w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego¹⁰. Konsultowane są z Powiatową i Wojewódzką Radą Rynku Pracy działającymi odpowiednio przy powiatowym i wojewódzkim urzędzie pracy.

Powiat stargardzki od wielu lat rozwija i modernizuje bazę szkoleniową szkół. Zauważalny spadek bezrobocia wśród absolwentów stargardzkich szkół jest wynikiem ścisłej współpracy z pracodawcami z lokalnego rynku pracy. Współdziałanie w decyzjach o wyborze nowych kierunków kształcenia – zgodnych z potrzebami pracodawców, dostosowywanie programów kształcenia, metod i narzędzi nauczania do tych, które wykorzystywane są w przedsiębiorstwach, praktyki zawodowe w zakładach z terenów parków przemysłowych oraz inwestowanie w pracownie praktycznej nauki zawodu, to działania, które są realizowane i będą kontynuowane w roku 2020 i latach następnych.

---

⁹ Ustawa o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji z dnia 22 grudnia 2015 roku (Dz. U. 2019, poz. 534)

¹⁰ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego z dnia 15 lutego 2019 roku (Dz. U. 2019, poz. 316)

2) Kształcenie ustawiczne realizowane przez PUP na terenie powiatu stargardzkiego

Kształcenie ustawiczne w Powiatowym Urzędzie Pracy realizowane jest w dwóch obszarach: kształcenie bezrobotnych – kandydatów na pracowników i kształcenie osób zatrudnionych i pracodawców.

W 2019 roku Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie przeprowadził badanie wśród 264 pracodawców z terenu województwa zachodniopomorskiego¹¹ dotyczące „zawodów przyszłości”. Na tej podstawie wskazano zawody, na które w latach 2020 – 2025 będzie największe zapotrzebowanie. Zawody te reprezentowały sektor przetwórstwa przemysłowego (30% badanych), budownictwa (23% badanych), oraz handel i naprawę pojazdów samochodowych (11%). Wyniki badań wskazywały, że najczęściej wymienianymi przez pracodawców zawodami przyszłości są: spawacze i ślusarze – spawacze, elektrycy, mechanicy, kierowcy, informatycy – programiści, technicy rachunkowości, recepcjoniści, pielęgniarki, technicy administracji, ogrodnicy.

Działania prowadzone przez Powiatu Urząd Pracy w Stargardzie są bezpośrednią odpowiedzią na potrzeby rynku pracy, zarówno ze strony osób bezrobotnych, jak i pracodawców.

W 2019 roku na szkolenia skierowano 105 osób bezrobotnych dostosowując tym samym ich kompetencje do potrzeb lokalnego rynku pracy. Jak wynika z prowadzonej przez urząd Analizy szkoleń¹² najczęściej wybierane szkolenia zawodowe wśród osób bezrobotnych to: zawodowe prawo jazdy (kat. C i wyżej), operator wózków jezdniowych, operator koparko – ładowarki, operator koparki, eksploatacja urządzeń elektroenergetycznych, spawanie (różnymi metodami), usługi kosmetyczne i fryzjerskie, odnowienie uprawnień pielęgniarских, księgowość.

Na podstawie zgłaszanego co roku przez instytucje rynku pracy zapotrzebowania na szkolenia zawodowe tworzone są plany szkoleń, w których najczęściej pojawiającymi szkoleniami są: obsługa wózków jezdniowych, uprawnienia elektryczne do 1 KW, szkolenia z zakresu kosmetyki, prawo jazdy kat. C, CE i D, kwalifikacja wstępna przyspieszona do kat. C, CE i D, spawanie różnymi metodami, koparko – ładowarki i koparki.

---

¹¹ Oczekiwania zachodniopomorskich pracodawców w zakresie kompetencji zawodowych absolwentów szkół zawodowych”, Wojewódzki Urząd Pracy, Szczecin 2019

¹² Analiza szkoleń za rok 2017, 2018, 2019

Należy zatem stwierdzić, iż przyjęte do realizacji przez PUP kierunki szkoleń wpisują się w obszary wskazane jako „zawody przyszłości” będące odpowiedzią na zapotrzebowanie pracodawców z terenu województwa zachodniopomorskiego.

Krajowy Fundusz Szkoleniowy (zwany dalej KFS) jest instrumentem rynku pracy wprowadzonym w 2014 roku nowelizacją ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku *o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*. Jego istotą jest przeznaczenie części składki odprowadzanej przez pracodawców na Fundusz Pracy na wsparcie kształcenia ustawicznego podejmowanego z inicjatywy lub za zgodą pracodawcy. KFS adresowany jest zarówno do pracowników jak i pracodawców, którzy chcieliby skorzystać z różnych form kształcenia ustawicznego. Głównym celem KFS jest zapobieganie utracie zatrudnienia przez osoby pracujące z powodu kompetencji nieadekwatnych do wymagań dynamicznie zmieniającej się gospodarki.

W Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie przyznawania środków z Krajowego Funduszu Szkoleniowego wskazany został szczegółowy sposób i tryb przyznania pracodawcom środków na kształcenie ustawiczne, w tym określenie priorytetów wydatkowania KFS.

W roku 2019 Powiatowy Urząd Pracy w Stargardzie zawarł 54 umowy z pracodawcami i tym samym dofinansował lub sfinansował szkolenia dla 171 pracowników na kwotę ponad 400 tys. złotych.

W 2020 roku Minister właściwy ds. pracy określił następujące priorytety wydatkowania KFS:

1. wsparcie kształcenia ustawicznego dla osób powracających na rynek pracy po przerwie związanej ze sprawowaniem opieki nad dzieckiem,
2. wsparcie kształcenia ustawicznego osób po 45 roku życia,
3. wsparcie zawodowego kształcenia ustawicznego w zidentyfikowanych w danym powiecie lub województwie zawodach deficytowych,
4. wsparcie kształcenia ustawicznego w związku z rozwojem w firmach technologii i zastosowaniem wprowadzanych przez firmy narzędzi pracy,
5. wsparcie kształcenia ustawicznego w obszarach/branżach kluczowych dla rozwoju powiatu/województwa wskazanych w dokumentach strategicznych/planach rozwoju,

6. wsparcie realizacji szkoleń dla instruktorów praktycznej nauki zawodu bądź osób mających zamiar podjęcia się tego zajęcia, opiekunów praktyk zawodowych i opiekunów stażu uczniowskiego oraz szkoleń branżowych dla nauczycieli kształcenia zawodowego,
7. wsparcie kształcenia ustawicznego pracowników zatrudnionych w podmiotach posiadających status przedsiębiorstwa społecznego, wskazanych na liście przedsiębiorstw społecznych prowadzonej przez MRPiPS, członków lub pracowników spółdzielni socjalnych lub pracowników Zakładów Aktywności Zawodowej.

Na ten cel, powiat stargardzki otrzymał 400 tys. złotych

Rada Rynku Pracy zdefiniowała następujące priorytety wydatkowania tzw. rezerwy KFS:

1. wsparcie kształcenia ustawicznego osób z orzeczoną stopniem niepełnosprawności,
2. wsparcie w nabywaniu kompetencji cyfrowych,
3. wsparcie kształcenia ustawicznego pracowników Centrów Integracji Społecznej, Klubów Integracji Społecznej oraz Warsztatów Terapii Zajęciowej,
4. wsparcie kształcenia ustawicznego osób, które mogą udokumentować wykonywanie przez co najmniej 15 lat prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, a którym nie przysługuje prawo do emerytury pomostowej,
5. wsparcie kształcenia ustawicznego osób zatrudnionych u pracodawców, którzy w latach 2017-2019 nie korzystali ze środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego.

4. INTELIGENTNE SPECJALIZACJE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Zgodnie z zapisami zawartymi w opracowanym w 2016 roku przez Wydział Zarządzania Strategicznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego *Wykazie Inteligentnych Specjalizacji Województwa Zachodniopomorskiego*¹³ **specjalizacja regionalna** oznacza zidentyfikowane, wyjątkowe atuty i zasoby regionu, podkreślające przewagę konkurencyjną oraz skupiające regionalnych partnerów i zasoby. Zasoby te wyznaczają obszary, w których dany region chce się specjalizować i podnosić konkurencyjność.

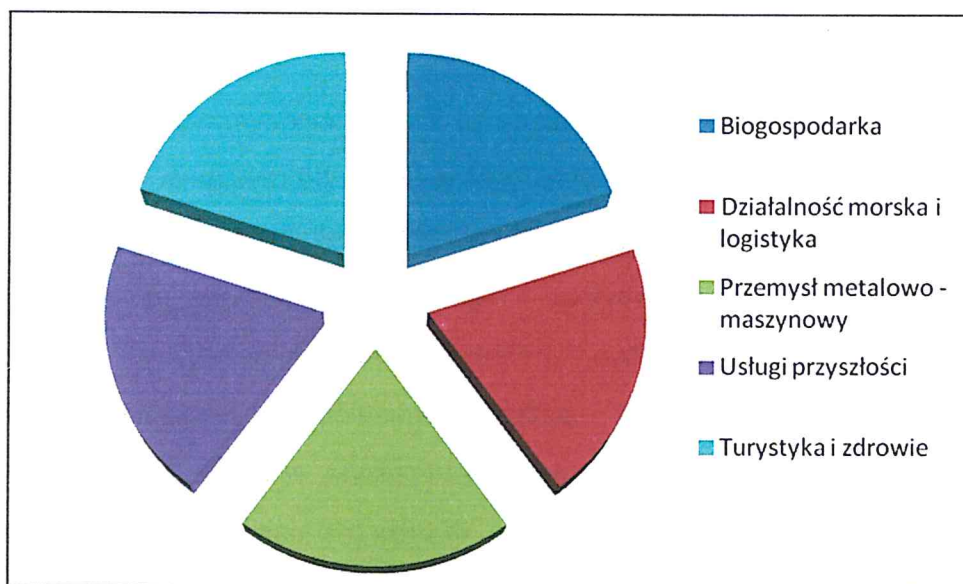
¹³ Wykaz Inteligentnych Specjalizacji Województwa Zachodniopomorskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, Szczecin 2016

W wyniku pogłębionej analizy Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego zidentyfikował 5 głównych obszarów gospodarczych ujętych jako **5 Regionalnych Specjalności Województwa Zachodniopomorskiego**:

1. Biogospodarka – działalność polegająca na zrównoważonym wykorzystaniu zasobów naturalnych, odpadów oraz procesów biologicznych do tworzenia produktów i usług, w tym w szczególności żywności, paszy, wyrobów przemysłowych oraz energii. Oparta o naturalne zasoby regionu i jego potencjał gospodarczy oraz naukowo – badawczy, w tym m.in. rolnictwo, rybołówstwo, odnawialne zasoby.
2. Działalność morska i logistyka – potencjał województwa związany z przemysłem i usługami w obszarze gospodarki morskiej i logistyki, w tym m.in. transport morski, badania bezpieczeństwa, biotechnologia, dziedzictwo narodowe, edukacja, ekologia, energia, informatyka, klastry, medycyna, morskie planowanie przestrzenne, nauka, obronność, oceanologia, oceanografia, prawo, porty morskie i śródlądowe, rybactwo, rybołówstwo, sport, stocznie, telekomunikacja, turystyka, zasoby surowcowe, zasoby siły roboczej, zarządzanie przestrzenne morze-ląd, zlewiska, żegluga morska, i śródlądowa, transport, spedycja, magazynowanie towarów, transport multimodalny.
3. Przemysł metalowo – maszynowy – oferta parków przemysłowych, związana z sektorem wyrobu z metalu, sprzętem okrętowym, przemysłem przetwórczym (przemysł stoczniowy), w tym produkcja małych i średnich jachtów, odlewnictwo i obróbka metali, produkcja różnego rodzaju narzędzi i urządzeń, produkcja (statków, łodzi, lokomotyw), naprawa i konserwacja (maszyn, statków, łodzi).
4. Usługi przyszłości – branża ICT, IT, KPO, przemysły kreatywne czyli tzw. usługi oparte na wiedzy, często zdeterminowane wiedzą technologiczną i innowacjami powiązany z rozwojem społeczeństwa informacyjnego, wartości niematerialne i prawne związane z innowacjami (B+R, oprogramowania, know-how), technologie informacyjno – komunikacyjne w różnych sektorach nowoczesnej gospodarki.
5. Turystyka i zdrowie - wykorzystanie zasobów przyrodniczych, dorobku kulturowego regionu z uwzględnieniem m.in. turystyki zdrowotnej, turystyki uzdrowiskowej, turystyki medycznej, turystyki spa&wellness, turystyki wodnej, turystyki aktywnej, zaplecza turystycznego, noclegowego, gastronomicznego.

Wykres nr 14

Regionalne Specjalności Województwa Zachodniopomorskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Wykaz Inteligentnych Specjalizacji Województwa Zachodniopomorskiego

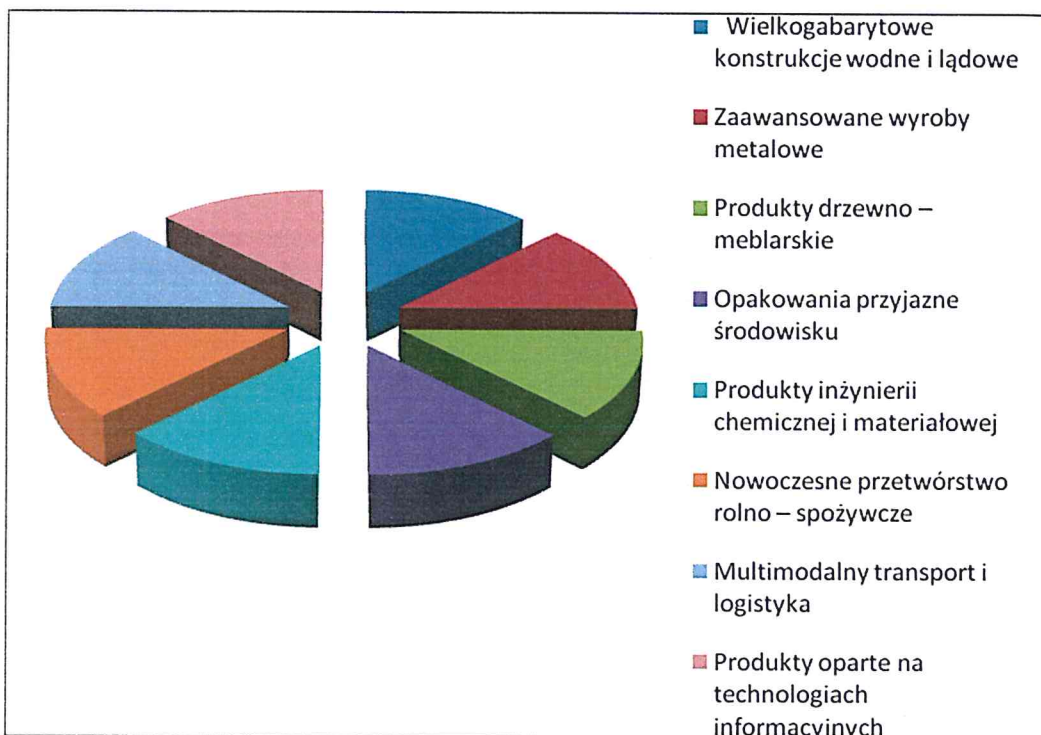
Z wskazanych powyżej 5 Regionalnych Specjalności Województwa Zachodniopomorskiego wyłoniono **8 Inteligentnych Specjalizacji Województwa Zachodniopomorskiego**:

1. Wielkogabarytowe konstrukcje wodne i lądowe.
2. Zaawansowane wyroby metalowe.
3. Produkty drzewno – meblarskie.
4. Opakowania przyjazne środowisku.
5. Produkty inżynierii chemicznej i materiałowej.
6. Nowoczesne przetwórstwo rolno – spożywcze.
7. Multimodalny transport i logistyka.
8. Produkty oparte na technologiach informacyjnych.

Wykres nr 15

Inteligentne Specjalizacje Województwa Zachodniopomorskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Wykaz Inteligentnych Specjalizacji Województwa Zachodniopomorskiego

W ramach wyznaczonych Inteligentnych Specjalizacji Województwa Zachodniopomorskiego w 2018 roku dookreślone zostały zawody i przypisane kody PKD, stanowiące Załącznik nr 1 do niniejszego dokumentu.

5. BAROMETR ZAWODÓW DLA POWIATU STARGARDZKIEGO

Barometr zawodów to roczny raport z badań opisujących sytuację w zawodach na terenie Polski, prowadzonych przez instytucje rynku pracy oraz Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Dzieli on zawody na trzy grupy: deficytowe, zrównoważone i nadwyżkowe.

Zawody deficytowe to takie, w których liczba wolnych miejsc pracy jest większa niż liczba osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców.

Zrównoważone to te, na które znajduje się odpowiednia ilość kandydatów, a nadwyżkowe to takie, w których liczba osób mogących podjąć zatrudnienie jest wyższa niż liczba ofert pracy.

W 2019 roku dla powiatu stargardzkiego określono następujące zawody deficytowe:

1. Betoniarze i zbrojarze
2. Blacharze i lakiernicy samochodowi

3. Brukarze
4. Cieśle i stolarze budowlani
5. Cukiernicy
6. Dekarze i blacharze budowlani
7. Diagnosty samochodowi
8. Elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy
9. Fizjoterapeuci i masażyści
10. Fryzjerzy
11. Geodeci i kartografowie
12. Gospodarze obiektów, portierzy, woźni i dozorczy
13. Kierowcy autobusów
14. Kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych
15. Kosmetyczki
16. Krawcy i pracownicy produkcji odzieży
17. Kucharze
18. Lakiernicy
19. Logopedzi i audio fonolodzy
20. Magazynierzy
21. Mechanicy maszyn i urządzeń
22. Mechanicy pojazdów samochodowych
23. Monterzy elektronicy
24. Monterzy instalacji budowlanych
25. Monterzy konstrukcji metalowych
26. Monterzy maszyn i urządzeń
27. Murarze i tynkarze
28. Nauczyciele języków obcych i lektorzy
29. Nauczyciele praktycznej nauki zawodu
30. Nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących
31. Nauczyciele przedmiotów zawodowych
32. Nauczyciele szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych
33. Ogrodnicy i sadownicy
34. Operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych

35. Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych
36. Operatorzy maszyn włókienniczych
37. Operatorzy obrabiarek skrawających
38. Operatorzy urządzeń dźwigowo-transportowych
39. Opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej
40. Piekarze
41. Pomoce kuchenne
42. Pracownicy ds. budownictwa drogowego
43. Pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych
44. Pracownicy przetwórstwa metali
45. Pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie
46. Projektanci i administratorzy baz danych, programiści
47. Robotnicy budowlani
48. Robotnicy obróbki drewna i stolarze
49. Spawacze
50. Specjaliści ds. PR, reklamy, marketingu i sprzedaży
51. Specjaliści elektroniki, automatyki i robotyki
52. Sprzedawcy i kasjerzy
53. Ślusarze
54. Zaopatrzeniowcy i dostawcy

Z analizy danych zawartych w Barometrze zawodów deficytowych w latach 2016-2019 wynika, że przedstawione powyżej zawody utrzymują się jako deficytowe, założyć zatem można, że przy uwzględnieniu stopy i charakterystyki bezrobocia w powiecie stargardzkim oraz obecnego wzrostu gospodarczego utrzymają się z nieznaczną korektą przez najbliższych 5 lat.

W kontekście planowania przygotowania przyszłych pracowników lub podniesienia kompetencji już pracującym, a tym samym zwiększenia atrakcyjności potencjału zasobów ludzkich na lokalnym rynku pracy, zawody deficytowe stanowią jedno z głównych kryteriów wyznaczenia kierunków kształcenia ustawicznego w branżach występujących na terenie powiatu stargardzkiego.

6. CHARAKTERYSTYKA PRZEDSIĘBIORCÓW I PROWADZONYCH DZIAŁALNOŚCI NA TERENIE POWIATU STARGARDZKIEGO

Charakterystyka powiatu stargardzkiego w obszarze gospodarki i rynku pracy wskazuje na jego duże zróżnicowanie inwestycyjne i społeczne.

Na terenie powiatu funkcjonuje **Stargardzki Park Przemysłowy** (SPP) obejmujący powierzchnię około 150 ha, przygotowany z myślą o małych i średnich przedsiębiorstwach. Na terenie SPP znajduje się aktualnie około 70 pracujących firm oraz biurowiec, w którym swoją siedzibę ma kolejne 55 firm. Inwestorzy reprezentują liczne branże produkcji i usług, m.in. logistyka, konstrukcje stalowe, produkcja wyrobów parafinowych, produkcja elementów grzejnych, produkcja akcesoriów i komponentów dla przemysłu samochodowego, automatyka. Drugim, a zarazem największym jest **Park Przemysłowy Nowoczesnych Technologii**, o łącznej powierzchni około 1200 hektarów, z których w chwili obecnej pozostało około 250 hektarów przeznaczonych pod inwestycje. Tu siedzibę mają największe zakłady w mieście Stargard działające m.in. w sektorach: elektromaszynowym, włókienniczym, gumowym, przemysłu lekkiego, nowoczesnych technologii. Łącznie, w obu parkach przemysłowych pracuje obecnie ok. 7000 osób.

Przedsiębiorcy mający swoje siedziby poza terenem miasta specjalizują się m.in. w zakresie przetwórstwa spożywczego (obszar gminy Stargard), działalności logistyczno - magazynowej (obszar gminy Kobylanka), budowlanej, transportowej.

Oprócz dużych przedsiębiorstw na terenie powiatu z dużym sukcesem swoją działalność prowadzą małe i średnie przedsiębiorstwa (zwłaszcza branży gastronomicznej, hotelarskiej, handlowej, transportowej, budowlanej, edukacji), które w wielu obszarach gospodarki rynkowej stają się machiną napędzającą lokalny rynek usług.

Różnorodność branż firm zlokalizowanych w powiecie stargardzkim przyczynia się do poszerzenia oferty rynku pracy o kolejne specjalności i kwalifikacje.

7. WYZNACZENIE KLUCZOWYCH BRANŻ DLA POWIATU STARGARDZKIEGO NA ROK 2020

Z uwagi na chęć dalszego rozwoju, skoordynowania działań na wszystkich płaszczyznach działalności powiatu, a także wyjścia naprzeciw aktualnym oczekiwaniom rynku pracy, na podstawie przeprowadzonej analizy uwarunkowań gospodarczo – społecznych, charakterystyki pracodawców, form i potencjału wynikającego z prowadzonej przez nich

działalności oraz analizy potrzeb szkoleniowych wyznacza się na terenie powiatu stargardzkiego branże kluczowe dla powiatu, stanowiące podstawę planowania kształcenia ustawicznego w powiecie stargardzkim na 2020 rok.

BRANŻE KLUCZOWE DLA ROZWOJU POWIATU:

1. **Wielkogabarytowe konstrukcje wodne i lądowe.** Działalność związana z produkcją, modernizacją, przebudową, konserwacją i naprawą wielkogabarytowych konstrukcji metalowych i dźwigowych oraz statków, łodzi i innych konstrukcji pływających.
2. **Zaawansowane wyroby metalowe.** Obejmuje dziedziny związane z produkcją elementów metalowych, różnego rodzaju maszyn, urządzeń, środków transportu lądowego oraz ich części, precyzyjną obróbką metali, mechaniką, elektrotechniką i automatyką.
3. **Produkty drzewno – meblarskie.** Działalność związana z pozyskiwaniem oraz odzyskiem drewna oraz wytwarzaniem mebli i innych wyrobów drzewno-meblarskich.
4. **Opakowania przyjazne środowisku.** Obejmuje projektowanie i produkcję biotworzyw, inteligentnych oraz aktywnych opakowań.
5. **Produkty inżynierii chemicznej i materiałowej.** Działalność związana z produkcją zestandaryzowanych materiałów, produktów i półproduktów chemicznych (w tym nawozów), a także przetwórstwo chemiczne i chemię specjalistyczną.
6. **Nowoczesne przetwórstwo rolno – spożywcze.** Obejmuje działalność rolniczą (uprawy, chów, hodowla), rybołówstwo, usługi wspomagające produkcję roślinną i zwierzęcą, a także produkcję żywności.
7. **Multimodalny transport i logistyka.** Obejmuje usługi logistyczne z wykorzystaniem różnych form transportu.
8. **Produkty oparte na technologiach informacyjnych.** Obejmuje usługi informatyczne, telekomunikację, elektronikę, optoelektronikę oraz produkcję i naprawę komputerów, ich części i urządzeń peryferyjnych.

Wykaz Kodów PKD Inteligentnych Specjalizacji Województwa Zachodniopomorskiego

L.P.	NAZWA INTELIGENTNEJ SPECJALIZACJI	L.p.	Symbol	Nazwa podklasy
I.	Wielkogabarytowe konstrukcje wodne i lądowe	1.	25.11.Z	Produkcja konstrukcji metalowych i ich części
		2.	28.22.Z	Produkcja urządzeń dźwigowych i chwytaków
		3.	30.11.Z	Produkcja statków i konstrukcji pływających
		4.	30.12.Z	Produkcja łodzi wycieczkowych i sportowych
		5.	33.15.Z	Naprawa i konserwacja statków i łodzi
		6.	42.91.Z	Roboty związane z budową obiektów inżynierii wodnej
II.	Zaawansowane wyroby metalowe	1.	24.10.Z	Produkcja surówki, żelazostopów, żeliwa i stali oraz wyrobów hutniczych
		2.	24.20.Z	Produkcja rur, przewodów, kształtowników zamkniętych i łączników, ze stali
		3.	24.41.Z	Produkcja metali szlachetnych
		4.	24.42.A	Produkcja aluminium hutniczego
		5.	24.42.B	Produkcja wyrobów z aluminium i stopów aluminium
		6.	24.44.Z	Produkcja miedzi
		7.	24.51.Z	Odlewnictwo żeliwa
		8.	24.53.Z	Odlewnictwo metali lekkich
		9.	24.54.B	Odlewnictwo pozostałych metali nieżelaznych, gdzie indziej niesklasyfikowane
		10.	25.12.Z	Produkcja metalowych elementów stolarki budowlanej
		11.	25.21.Z	Produkcja grzejników i kotłów centralnego ogrzewania
		12.	25.29.Z	Produkcja pozostałych zbiorników, cystern i pojemników metalowych
		13.	25.50.Z	Kucie, prasowanie, wytłaczanie i walcowanie metali; metalurgia proszków
		14.	25.61.Z	Obróbka metali i nakładanie powłok na metale
		15.	25.62.Z	Obróbka mechaniczna elementów metalowych
		16.	25.71.Z	Produkcja wyrobów nożowniczych i sztuców
		17.	25.72.Z	Produkcja zamków i zawiasów
		18.	25.73.Z	Produkcja narzędzi
		19.	25.93.Z	Produkcja wyrobów z drutu, łańcuchów i sprężyn
		20.	25.99.Z	Produkcja pozostałych gotowych wyrobów metalowych, gdzie indziej niesklasyfikowana
		21.	27.11.Z	Produkcja elektrycznych silników, prądnic i transformatorów
		22.	27.12.Z	Produkcja aparatury rozdzielczej i sterowniczej energii elektrycznej
		23.	27.32.Z	Produkcja pozostałych elektronicznych i elektrycznych przewodów i kabli
		24.	27.33.Z	Produkcja sprzętu instalacyjnego
		25.	27.40.Z	Produkcja elektrycznego sprzętu oświetleniowego
		26.	27.51.Z	Produkcja elektrycznego sprzętu gospodarstwa domowego
		27.	27.90.Z	Produkcja pozostałego sprzętu elektrycznego
		28.	28.11.Z	Produkcja silników i turbin, z wyłączeniem silników lotniczych, samochodowych i motocyklowych
		29.	28.12.Z	Produkcja sprzętu i wyposażenia do napędu hydraulicznego i pneumatycznego
		30.	28.13.Z	Produkcja pozostałych pomp i sprężarek
		31.	28.14.Z	Produkcja pozostałych kurków i zaworów
		32.	28.15.Z	Produkcja łożysk, kół zębatach, przekładni zębatach i elementów napędowych
		33.	28.21.Z	Produkcja pieców, palenisk i palników piecowych
		34.	28.25.Z	Produkcja przemysłowych urządzeń chłodniczych i wentylacyjnych
		35.	28.29.Z	Produkcja pozostałych maszyn ogólnego przeznaczenia, gdzie indziej niesklasyfikowana
		36.	28.30.Z	Produkcja maszyn dla rolnictwa i leśnictwa
		37.	28.49.Z	Produkcja pozostałych narzędzi mechanicznych
		38.	28.91.Z	Produkcja maszyn dla metalurgii
		39.	28.92.Z	Produkcja maszyn dla górnictwa i do wydobywania oraz budownictwa
		40.	28.93.Z	Produkcja maszyn stosowanych w przetwórstwie żywności, tytoniu i produkcji napojów

		41.	28.96.Z	Produkcja maszyn do obróbki gumy lub tworzyw sztucznych oraz wytwarzania wyrobów z tych materiałów
		42.	28.99.Z	Produkcja pozostałych maszyn specjalnego przeznaczenia, gdzie indziej niesklasyfikowana
		43.	29.10.E	Produkcja pozostałych pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli
		44.	29.20.Z	Produkcja nadwozi do pojazdów silnikowych; produkcja przyczep i naczep
		45.	29.31.Z	Produkcja wyposażenia elektrycznego i elektronicznego do pojazdów silnikowych
		46.	29.32.Z	Produkcja pozostałych części i akcesoriów do pojazdów silnikowych, z wyłączeniem motocykli
		47.	30.91.Z	Produkcja motocykli
		48.	30.92.Z	Produkcja rowerów i wózków inwalidzkich
		49.	30.99.Z	Produkcja pozostałego sprzętu transportowego, gdzie indziej niesklasyfikowana
		50.	33.12.Z	Naprawa i konserwacja maszyn
		51.	33.14.Z	Naprawa i konserwacja urządzeń elektrycznych
		52.	33.17.Z	Naprawa i konserwacja pozostałego sprzętu transportowego
		53.	33.19.Z	Naprawa i konserwacja pozostałego sprzętu i wyposażenia
		54.	33.20.Z	Instalowanie maszyn przemysłowych, sprzętu i wyposażenia
		55.	35.11.Z	Wytwarzanie energii elektrycznej
		56.	35.13.Z	Dystrybucja energii elektrycznej
		57.	35.30.Z	Wytwarzanie i zaopatrywanie w parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
		58.	46.14.Z	Działalność agentów zajmujących się sprzedażą maszyn, urządzeń przemysłowych, statków i samolotów
		59.	46.62.Z	Sprzedaż hurtowa obrabiarek
		60.	46.63.Z	Sprzedaż hurtowa maszyn wykorzystywanych w górnictwie, budownictwie oraz inżynierii lądowej i wodnej
III.	Produkty drzewno-meblarskie	1.	02.10.Z	Gospodarka leśna i pozostała działalność leśna, z wyłączeniem pozyskiwania produktów leśnych
		2.	02.20.Z	Pozyskiwanie drewna
		3.	02.30.Z	Pozyskiwanie dziko rosnących produktów leśnych, z wyłączeniem drewna
		4.	02.40.Z	Działalność usługowa związana z leśnictwem
		5.	16.10.Z	Produkcja wyrobów tartacznych
		6.	16.21.Z	Produkcja arkuszy fornirowych i płyt wykonanych na bazie drewna
		7.	16.22.Z	Produkcja gotowych parkietów podłogowych
		8.	16.23.Z	Produkcja pozostałych wyrobów stolarskich i ciesielskich dla budownictwa
		9.	16.29.Z	Produkcja pozostałych wyrobów z drewna; produkcja wyrobów z korka, słomy i materiałów używanych do wyplatania
		10.	31.01.Z	Produkcja mebli biurowych i sklepowych
		11.	31.02.Z	Produkcja mebli kuchennych
		12.	31.09.Z	Produkcja pozostałych mebli
		13.	43.32.Z	Zakładanie stolarki budowlanej
		14.	46.13.Z	Działalność agentów zajmujących się sprzedażą drewna i materiałów budowlanych
				Lp.
IV.	Opakowania przyjazne środowisku	1.	16.24.Z	Produkcja opakowań drewnianych
		2.	17.11.Z	Produkcja masy włóknistej
		3.	17.12.Z	Produkcja papieru i tektury
		4.	17.21.Z	Produkcja papieru falistego i tektury falistej oraz opakowań z papieru i tektury
		5.	17.29.Z	Produkcja pozostałych wyrobów z papieru i tektury
		6.	22.22.Z	Produkcja opakowań z tworzyw sztucznych
		7.	25.91.Z	Produkcja pojemników metalowych
		8.	25.92.Z	Produkcja opakowań z metali

V.	Produkty inżynierii chemicznej i materiałowej	1.	08.92.Z	Wydobywanie torfu
		2.	13.10.C	Produkcja przędzy z włókien chemicznych
		3.	19.10.Z	Wytwarzanie i przetwarzanie koksu
		4.	19.20.Z	Wytwarzanie i przetwarzanie produktów rafinacji ropy naftowej
		5.	20.11.Z	Produkcja gazów technicznych
		6.	20.12.Z	Produkcja barwników i pigmentów
		7.	20.13.Z	Produkcja pozostałych podstawowych chemikaliów nieorganicznych
		8.	20.14.Z	Produkcja pozostałych podstawowych chemikaliów organicznych
		9.	20.15.Z	Produkcja nawozów i związków azotowych
		10.	20.16.Z	Produkcja tworzyw sztucznych w formach podstawowych
		11.	20.30.Z	Produkcja farb, lakierów i podobnych powłok, farb drukarskich i mas uszczelniających
		12.	20.41.Z	Produkcja mydła i detergentów, środków myjących i czyszczących
		13.	20.42.Z	Produkcja wyrobów kosmetycznych i toaletowych
		14.	20.51.Z	Produkcja materiałów wybuchowych
		15.	20.59.Z	Produkcja pozostałych wyrobów chemicznych, gdzie indziej niesklasyfikowana
		16.	21.10.Z	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych
		17.	21.20.Z	Produkcja leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych
		18.	22.11.Z	Produkcja opon i dętek z gumy; bieżnikowanie i regenerowanie opon z gumy
		19.	22.19.Z	Produkcja pozostałych wyrobów z gumy
		20.	22.21.Z	Produkcja płyt, arkuszy, rur i kształtowników z tworzyw sztucznych
		21.	22.23.Z	Produkcja wyrobów dla budownictwa z tworzyw sztucznych
		22.	22.29.Z	Produkcja pozostałych wyrobów z tworzyw sztucznych
		23.	23.12.Z	Kształtowanie i obróbka szkła płaskiego
		24.	23.14.Z	Produkcja włókien szklanych
		25.	23.19.Z	Produkcja i obróbka pozostałego szkła, włączając szkło techniczne
		26.	23.20.Z	Produkcja wyrobów ogniotrwałych
		27.	23.31.Z	Produkcja ceramicznych kafli i płytek
		28.	23.44.Z	Produkcja pozostałych technicznych wyrobów ceramicznych
		29.	23.61.Z	Produkcja wyrobów budowlanych z betonu
		30.	37.00.Z	Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków
		31.	38.11.Z	Zbieranie odpadów innych niż niebezpieczne
		32.	38.12.Z	Zbieranie odpadów niebezpiecznych
		33.	38.21.Z	Obróbka i usuwanie odpadów innych niż niebezpieczne
		34.	38.22.Z	Przetwarzanie i unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych
		35.	38.32.Z	Odzysk surowców z materiałów segregowanych
VI.	Nowoczesne przetwórstwo rolno-spożywcze	1.	01.11.Z	Uprawa zbóż, roślin strączkowych i roślin oleistych na nasiona, z wyłączeniem ryżu
		2.	01.13.Z	Uprawa warzyw, włączając melony oraz uprawa roślin korzeniowych i roślin bulwiastych
		3.	01.19.Z	Pozostałe uprawy rolne inne niż wieloletnie
		4.	01.21.Z	Uprawa winogron
		5.	01.24.Z	Uprawa drzew i krzewów owocowych ziarnkowych i pestkowych
		6.	01.25.Z	Uprawa pozostałych drzew i krzewów owocowych oraz orzechów
		7.	01.29.Z	Uprawa pozostałych roślin wieloletnich
		8.	01.30.Z	Rozmnażanie roślin
		9.	01.41.Z	Chów i hodowla bydła mlecznego
		10.	01.42.Z	Chów i hodowla pozostałego bydła i bawołów
		11.	01.43.Z	Chów i hodowla koni i pozostałych zwierząt koniowatych
		12.	01.44.Z	Chów i hodowla wielbłądów i zwierząt wielbłądowatych
		13.	01.45.Z	Chów i hodowla owiec i kóz
		14.	01.46.Z	Chów i hodowla świń

15.	01.47.Z	Chów i hodowla drobiu	
16.	01.49.Z	Chów i hodowla pozostałych zwierząt	
17.	01.50.Z	Uprawy rolne połączone z chowem i hodowlą zwierząt (działalność mieszana)	
18.	01.61.Z	Działalność usługowa wspomagająca produkcję roślinną	
19.	01.62.Z	Działalność usługowa wspomagająca chów i hodowlę zwierząt gospodarskich	
20.	01.70.Z	Łowiectwo i pozyskiwanie zwierząt łownych, włączając działalność usługową	
21.	03.11.Z	Rybołówstwo w wodach morskich	
22.	03.12.Z	Rybołówstwo w wodach śródlądowych	
23.	03.21.Z	Chów i hodowla ryb oraz pozostałych organizmów wodnych w wodach morskich	
24.	03.22.Z	Chów i hodowla ryb oraz pozostałych organizmów wodnych w wodach śródlądowych	
25.	10.11.Z	Przetwarzanie i konserwowanie mięsa, z wyłączeniem mięsa z drobiu	
26.	10.12.Z	Przetwarzanie i konserwowanie mięsa z drobiu	
27.	10.13.Z	Produkcja wyrobów z mięsa, włączając wyroby z mięsa drobiowego	
28.	10.20.Z	Przetwarzanie i konserwowanie ryb, skorupiaków i mięczaków	
29.	10.32.Z	Produkcja soków z owoców i warzyw	
30.	10.39.Z	Pozostałe przetwarzanie i konserwowanie owoców i warzyw	
31.	10.41.Z	Produkcja olejów i pozostałych tłuszczów płynnych	
32.	10.42.Z	Produkcja margaryny i podobnych tłuszczów jadalnych	
33.	10.51.Z	Przetwórstwo mleka i wyrób serów	
34.	10.52.Z	Produkcja lodów	
35.	10.61.Z	Wytwarzanie produktów przemiału zbóż	
36.	10.62.Z	Wytwarzanie skrobi i wyrobów skrobiowych	
37.	10.71.Z	Produkcja pieczywa; produkcja świeżych wyrobów ciastkarskich i ciastek	
38.	10.72.Z	Produkcja sucharów i herbatników; produkcja konserwowanych wyrobów ciastkarskich i ciastek	
39.	10.73.Z	Produkcja makaronów, klusek, kuskusu i podobnych wyrobów mącznych	
40.	10.82.Z	Produkcja kakao, czekolady i wyrobów cukierniczych	
41.	10.83.Z	Przetwórstwo herbaty i kawy	
42.	10.84.Z	Produkcja przypraw	
43.	10.85.Z	Wytwarzanie gotowych posiłków i dań	
44.	10.89.Z	Produkcja pozostałych artykułów spożywczych, gdzie indziej niesklasyfikowana	
45.	10.91.Z	Produkcja gotowej paszy dla zwierząt gospodarskich	
46.	10.92.Z	Produkcja gotowej karmy dla zwierząt domowych	
47.	11.01.Z	Destylowanie, rektyfikowanie i mieszanie alkoholi	
48.	11.05.Z	Produkcja piwa	
49.	11.07.Z	Produkcja napojów bezalkoholowych; produkcja wód mineralnych i pozostałych wód butelkowanych	
50.	46.11.Z	Działalność agentów zajmujących się sprzedażą płodów rolnych, żywych zwierząt, surowców dla przemysłu tekstylnego i półproduktów	
51.	46.17.Z	Działalność agentów zajmujących się sprzedażą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych	
52.	46.21.Z	Sprzedaż hurtowa zboża, nieprzetworzonego tytoniu, nasion i pasz dla zwierząt	
53.	46.22.Z	Sprzedaż hurtowa kwiatów i roślin	
54.	46.23.Z	Sprzedaż hurtowa żywych zwierząt	
55.	46.31.Z	Sprzedaż hurtowa owoców i warzyw	
56.	46.32.Z	Sprzedaż hurtowa mięsa i wyrobów z mięsa	
57.	46.33.Z	Sprzedaż hurtowa mleka, wyrobów mleczarskich, jaj, olejów i tłuszczów jadalnych	
58.	46.34.B	Sprzedaż hurtowa napojów bezalkoholowych	
59.	46.38.Z	Sprzedaż hurtowa pozostałej żywności, włączając ryby, skorupiaki i mięczaki	
60.	46.61.Z	Sprzedaż hurtowa maszyn i urządzeń rolniczych oraz dodatkowego wyposażenia	
VII.	Multimodalny transport i logistyka	1. 49.10.Z	Transport kolejowy pasażerski międzymiastowy
		2. 49.20.Z	Transport kolejowy towarów

3.	49.31.Z	Transport lądowy pasażerski, miejski i podmiejski		
4.	49.39.Z	Pozostały transport lądowy pasażerski, gdzie indziej niesklasyfikowany		
5.	49.41.Z	Transport drogowy towarów		
6.	50.10.Z	Transport morski i przybrzeżny pasażerski		
7.	50.20.Z	Transport morski i przybrzeżny towarów		
8.	50.30.Z	Transport wodny śródlądowy pasażerski		
9.	50.40.Z	Transport wodny śródlądowy towarów		
10.	51.10.Z	Transport lotniczy pasażerski		
11.	52.10.A	Magazynowanie i przechowywanie paliw gazowych		
12.	52.10.B	Magazynowanie i przechowywanie pozostałych towarów		
13.	52.21.Z	Działalność usługowa wspomagająca transport lądowy		
14.	52.22.A	Działalność usługowa wspomagająca transport morski		
15.	52.22.B	Działalność usługowa wspomagająca transport śródlądowy		
16.	52.23.Z	Działalność usługowa wspomagająca transport lotniczy		
17.	52.24.A	Przeładunek towarów w portach morskich		
18.	52.24.C	Przeładunek towarów w pozostałych punktach przeładunkowych		
19.	52.29.A	Działalność morskich agencji transportowych		
20.	52.29.B	Działalność śródlądowych agencji transportowych		
21.	52.29.C	Działalność pozostałych agencji transportowych		
VIII.	Produkty oparte na technologiach informacyjnych	1.	26.11.Z	Produkcja elementów elektronicznych
		2.	26.20.Z	Produkcja komputerów i urządzeń peryferyjnych
		3.	26.30.Z	Produkcja sprzętu (tele)komunikacyjnego
		4.	26.40.Z	Produkcja elektronicznego sprzętu powszechnego użytku
		5.	26.51.Z	Produkcja instrumentów i przyrządów pomiarowych, kontrolnych i nawigacyjnych
		6.	26.60.Z	Produkcja urządzeń napromieniowujących, sprzętu elektromedycznego i elektroterapeutycznego
		7.	26.70.Z	Produkcja instrumentów optycznych i sprzętu fotograficznego
		8.	27.31.Z	Produkcja kabli światłowodowych
		9.	32.50.Z	Produkcja urządzeń, instrumentów oraz wyrobów medycznych, włączając dentystyczne
		10.	33.13.Z	Naprawa i konserwacja urządzeń elektronicznych i optycznych
		11.	46.51.Z	Sprzedaż hurtowa komputerów, urządzeń peryferyjnych i oprogramowania
		12.	46.52.Z	Sprzedaż hurtowa sprzętu elektronicznego i telekomunikacyjnego oraz części do niego
		13.	47.41.Z	Sprzedaż detaliczna komputerów, urządzeń peryferyjnych i oprogramowania prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach
		14.	47.42.Z	Sprzedaż detaliczna sprzętu telekomunikacyjnego prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach
		15.	47.43.Z	Sprzedaż detaliczna sprzętu audiowizualnego prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach
		16.	47.54.Z	Sprzedaż detaliczna elektrycznego sprzętu gospodarstwa domowego prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach
		17.	58.21.Z	Działalność wydawnicza w zakresie gier komputerowych
		18.	58.29.Z	Działalność wydawnicza w zakresie pozostałego oprogramowania
		19.	61.10.Z	Działalność w zakresie telekomunikacji przewodowej
		20.	61.20.Z	Działalność w zakresie telekomunikacji bezprzewodowej, z wyłączeniem telekomunikacji satelitarnej
		21.	61.90.Z	Działalność w zakresie pozostałej telekomunikacji
		22.	62.01.Z	Działalność związana z oprogramowaniem
		23.	62.02.Z	Działalność związana z doradztwem w zakresie informatyki
		24.	62.03.Z	Działalność związana z zarządzaniem urządzeniami informatycznymi
		25.	62.09.Z	Pozostała działalność usługowa w zakresie technologii informatycznych i komputerowych

26.	63.11.Z	Przetwarzanie danych; zarządzanie stronami internetowymi (hosting) i podobna działalność
27.	63.12.Z	Działalność portali internetowych
28.	63.99.Z	Pozostała działalność usługowa w zakresie informacji, gdzie indziej niesklasyfikowana
29.	72.19.Z	Badania naukowe i prace rozwojowe w dziedzinie pozostałych nauk przyrodniczych i technicznych
30.	95.11.Z	Naprawa i konserwacja komputerów i urządzeń peryferyjnych
31.	95.12.Z	Naprawa i konserwacja sprzętu (tele)komunikacyjnego